

การประเมินศักยภาพลูกผสมแวนด้าสามปอย

ฉัตรดนภา ช่มอาวุธ^{1/} วาสนา สุภาพรหม^{2/} สุบิน ไม้ตัดจันทร์^{3/} วราพงษ์ ภิระบรรณ^{3/}
มนัสชญา สายพนัส^{3/} ดรุณี เฟิงฤกษ์^{3/} เสี่ยม แจ่มจำรูญ^{3/} ชัญญุณูช สิงคณ^{1/} ศรีนวล อินตะมา^{1/}

บทคัดย่อ

การประเมินศักยภาพลูกผสมแวนด้าสามปอย มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกลูกผสมแวนด้าสามปอยที่มีลักษณะดีใช้ปลูกทดแทนพันธุ์เดิมหรือใช้เป็นฐานพันธุ์กรรมในการปรับปรุงพันธุ์ ดำเนินการ ต.ค. 2559 - ก.ย. 2563 ใน 2 สถานที่ คือ 1) ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ (แม่เหียะ: 400 เมตรจากระดับน้ำทะเล) อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาในลูกผสมที่ได้จากการผสมพันธุ์ในปี 2554-2558 จากจำนวน 5 คู่ผสม 402 ต้น ผลการดำเนินงานคือ พบต้นรอดตายจำนวน 4 คู่ผสม 213 ต้น คิดเป็นเปอร์เซ็นต์รอดตาย 52.99 เปอร์เซ็นต์ ได้แก่ คู่ผสมที่ 1 สามปอยหางปลา 2 X สามปอยหางปลา 1 (VL2VL1) คู่ผสมที่ 2 สามปอยหางปลา 3 X สามปอยหางปลา 2 (VL3VL2) คู่ผสมที่ 3 สามปอยหางปลา 3 X สามปอยหางปลา 4 (VL3VL4) และคู่ผสมที่ 4 สามปอยชมพู 2X สามปอยหลวง 5 (VB2VD5) พบว่า กลุ่มต้นลูกผสมที่ 1 มีความกว้างทรงพุ่มและความกว้างใบ มากที่สุด กลุ่มต้นลูกผสมที่ 2 มีความสูงทรงพุ่ม จำนวนใบ ความกว้างใบ ความยาวใบ จำนวนราก ความยาวรากและเส้นผ่าศูนย์กลางรากมากที่สุด ความต้านทานโรคใบเน่ารากเน่าพบว่า มีความต้านทานโรคเฉลี่ย 77.6-100% โดยคู่ผสมที่ 1 มีความต้านทานโรคใบเน่ารากเน่ามากที่สุดคือ 92.37 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือคู่ผสมที่ 2 และ 3 ตามลำดับที่มีความต้านทานต่อโรคใบเน่ารากเน่า 81.7 และ 77.6 เปอร์เซ็นต์ มีการออกดอกจำนวน 3 คู่ผสม 35 ต้น ได้แก่ คู่ผสมที่ 1 จำนวน 10 ต้น คู่ผสมที่ 2 จำนวน 11 ต้น และคู่ผสมที่ 3 จำนวน 14 ต้น ซึ่งคู่ผสมที่ 3 มีการออกดอกมากที่สุด ได้ต้นคัดเลือกที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดได้แก่ พอร์มดอกกลม ดอกมีขนาดใหญ่ กลีบหนา มีกลิ่นหอม ช่อดอกไม่ยาวมาก มี 5-7 ดอกต่อช่อ และออกดอกง่าย ใบไม่ร่วง ทั้งหมด 3 คู่ผสม 7 ต้นคือ คู่ผสมที่ 1 จำนวน 3 ต้น ได้แก่ VL2VL1B4, VL2VL1B8 และ VL2VL1B10 คู่ผสมที่ 2 จำนวน 2 ต้น ได้แก่ VL3VL2B6 และ VL3VL2B7 และคู่ผสมที่ 3 จำนวน 2 ต้น ได้แก่ VL3VL4B9 และ VL3VL4S3 ที่มีการแทงช่อดอก ดอกบานและร่วงในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน 2) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพิจิตร อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร ศึกษาลูกผสมตัวเองและเพาะเมล็ดในสภาพปลอดเชื้อในปี 2554-2558 จำนวน 3 คู่ผสม ได้แก่ สามปอยดง สามปอยนุก และสามปอยขุนตาน จำนวน 818 ต้น พบว่า ลูกผสมกล้วยไม้สกุลแวนด้าสามปอยมีจำนวนต้นรอดตาย 310 ต้น คิดเป็นเปอร์เซ็นต์รอดตาย 38 เปอร์เซ็นต์ มีการเจริญเติบโตช้า ต้นลูกผสมไม่สมบูรณ์ ทำให้ไม่สามารถเกิดช่อดอกและออกดอกได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตและการออกดอก จึงไม่สามารถประเมินศักยภาพลูกผสมได้

คำสำคัญ : แวนด้าสามปอย

รหัสการทดลอง 01-24-59-02-01-00-02-59

^{1/} ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ อำเภอแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่

^{2/} ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพิจิตร อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

^{3/} ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย